Basiskwaliteit natuur Beekdallandschap

De basiskwaliteit natuur passend in het beekdallandschap wordt omschreven d.m.v. de volgende onderdelen:

1. Voldoende leefgebied voor kenmerkende gidssoorten in het beekdallandschap, zowel kwalitatief als kwantitatief. Indien het leefgebied voor deze gidssoorten voldoende is dan kunnen meerdere soorten hiervan meeprofiteren.
2. Kenmerkende typen beplanting en oppervlaktewateren, die horen bij het beekdallandschap en het type bodem dat er voorkomt (voedselrijk/voedselarm, nat/droog).
3. Natuurinclusieve erven en hoe deze kunnen bijdragen aan het op peil houden van de biodiversiteit. Erf in brede zin van het woord: bebouwing en omliggende kavel (dit kan behalve een woning ook een bedrijfsgebouw zijn).

1. Gidssoorten

De beekpunge komt voor op de oevers van stromende beekjes of andere wateren en op drassige en natte bodems. Je vindt deze soort langs de rivieren, in veengebieden en in broek- en bronbossen. De soort groeit graag op ondiepe delen van het water. Hij groeit ook als pionier op door vee kapotgelopen oevers en kwelplekken. Je vindt de meeste exemplaren bij onbeschaduwde bronnen van beeklopen.

Vereisten voor deze soort zijn:

- Plekken bij bronnen van beeklopen die niet in de schaduw liggen.
- Vochtige tot natte bodem, die matig voedselrijk tot voedselrijk is.

Het bermpje is een vissoort die leeft in langzaam stromende beken (0,2-0,5 m/s) met substraat, waterplanten en voldoende zuurstof. Beken vormen het belangrijkste leefgebied, maar de soort maakt ook gebruik van vaarten en sloten waar enige stroming is. In de winter houdt het bermpje zich schuil in kleine holtes in ondiepe stukken van de beek. De soort eet bodem bewonende ongewervelden zoals muggen- en vliegenlarven, waterpissebedden, wormen en watervlooien.

Vereisten voor deze soort zijn:

- Zwakstromend, helder en slibarm water.
- Bodemsubstraat, waterplanten en voldoende zuurstof.

De bunzing leeft in kleinschalig cultuurlandschap met houtwallen, greppels, sloten en hoge vegetatie heeft de voorkeur qua leefgebied. Je vindt de bunzing echter ook in dorpen en steden. De grootte van het territorium is afhankelijk van het voedselaanbod. Het menu bestaat uit verschillende prooien, zoals kleine zoogdieren, vogels, amfibieën en insecten. Ook fruit zoals vogelkers en bosbes wordt gegeten en grotere prooien zoals konijnen, ratten en fazanten. Voedsel wordt gezocht op relatief grote afstand van de verblijfplaats.

Vereisten voor deze soort zijn:

- Gevarieerd landschap met voldoende verblijf- en schuilplaatsen in de vorm van (konijnen)holen, houtstapels, boomstobben en schuurtjes.
- Leefgebied met voldoende dekking en voedsel rondom deze verblijf- en schuilplaatsen met elementen als houtige begroeiing, water, rommelhoekjes, kleine extensieve graslanden en andere ruige elementen.

De steenuil is niet veel groter dan een merel. De uilensoort is overwegend bruin tot grijsbruin met witte streepjes en druppelvormige vlekken. De steenuil is een broedvogel die het hele jaar aanwezig is in het broedterriotorium. Je vindt deze soort in kleinschalig agrarisch landschap. De uil eet voornamelijk muizen, maar ook andere zoogdieren, regenwormen, kleine vogels, reptielen, amfibieën en grotere insecten zoals meikevers.

Vereisten voor deze soort zijn:

- Kleinschalig landschap met een geschikte broedlocatie (tegenwoordig vaak een nestkast).
- Een gevarieerd landschap met paarden/schapenweitjes, hagen, houtwallen, poelen,
- grasland, houtwallen, schuurtjes of oude bomen, ruigten en kruidenrijke randen.
- Schuilmogelijkheden in de vorm van stapels hout, takkenhopen, dichte struiken, hagen en bebouwing (met name schuurtjes).

De weidebeekjuffer is een juffer en is vliegend te zien van begin mei tot in september. Je vindt de soort bij beeklopen op de zandgronden en langs rivieren. Zij is afhankelijk van helder stromend, zuurstofrijk water van een redelijke tot goed kwaliteit met een variatie aan water- en oeverplanten. Verder is het voor deze soort belangrijk dat er zowel begroeide als open stukken aanwezig zijn op het land en in het water. Ook zoeken ze graag dekking in bomen, struweel en ruigten in de omgeving.

Vereisten voor deze soort zijn:

- Helder stromend en zuurstofrijk water van een redelijke kwaliteit.
- Een variatie aan water- en oeverplanten.
- Watergangen die rijk begroeid zijn met kruiden.
- Zowel open als begroeide stukken op het land en in het water.

Deze vlindersoort heeft één generatie en vliegt van eind juni tot eind augustus. Het zwartsprietdikkopje leeft in extensief beheerde, kruidenrijke graslanden en bermen. Het zwartsprietdikkopje haalt nectar uit diverse wilde bloemen waaronder ruwbladigen, composieten en vlinderbloemigen. De rupsen eten jonge, zachte grassprieten vanuit een koker. De soort gebruikt de volgende waardplanten: gladde witbol, kropaar, kweek, Engels raaigras, timotheegras, duinriet en kweek. De soort overwintert als ei relatief hoog (20 cm) in een grasspriet.

Vereisten voor deze soort zijn:

- Bloemrijke graslanden met nectarrijke kruiden en overjarige grassen.
- Gefaseerd maaibeheer waarbij grassen de winter overstaan is essentieel.
- Luwe plaatsen langs houtstructuren en andere objecten.

2. Beplanting en oppervlaktewater

Bloemrijke vegetaties

In bloemrijke graslanden en bermen groeien meerjarige bloemen en grassen. Deze dragen bij aan de biodiversiteit, doordat ze meerdere soorten insecten van voedsel voorzien.

Soorten
Bloemrijke graslanden in het beekdallandschap bestaan uit vrij algemene, inheemse kruiden als paardenbloem, gewone margriet, knoopkruid, sint-janskruid, duizendblad, boerenwormkruid, gewone rolklaver, moerasrolklaver, veldzuring, pinksterbloem, echte koekoeksbloem, rode klaver, witte klaver. Afhankelijk van de exacte locatie en groeiplaatsomstandigheden kunnen ook andere kruiden in meer of mindere mate voorkomen.

Beheer
Bij beheer van bloemrijke graslanden is het belangrijk te streven naar een (matig) voedselarme bodem en variatie in plantensoorten, hoogte en bloei. Door 50% in april, 25% in juli en 50% in september te maaien waarbij een deel jaarrond blijft overstaan, wordt dit doel optimaal bereikt. Bij het voorkomen van bijzondere (rode lijst) soorten in grasland of berm, is aangepast beheer (mogelijk) noodzakelijk. In dat geval is het van belang advies bij een ecoloog in te winnen.
Verder is het tijdens het beheer van belang verstoring of verdichting van de bodem te voorkomen en het maaisel af te voeren om verrijking van de bodem met voedingsstoffen te voorkomen.

Lijnvormige houtige beplanting

Lijnvormige beplanting is van belangrijke waarde voor verschillende soorten. Voorbeelden zijn houtwallen en houtsingels. Vroeger werden ze gebruikt om percelen af te bakenen en vormden ze op deze manier een lijn door het landschap. Verschillende soorten gebruiken de lijnvormige elementen als leefgebied, om voedsel te zoeken en als migratieroute. Het vormt op deze manier een belangrijke

ecologische verbindingszone. Deze elementen zijn bijzonder waardevol voor vleermuizen, maar ook voor vogels, kleine zoogdieren en insecten. Houtwallen en houtsingels bestaan veelal uit bloeiende, stekeldragende struiken en bomen. Ze vormen op deze manier een voedselbron voor insecten en veilig leefgebied voor vogels en kleine zoogdieren.

Soorten
In het beekdallandschap zijn zomereik, ratelpopulier, zoete kers, vogelkers, haagbeuk, gladde iep, boswilg, eenstijlige meidoorn, tweestijlige meidoorn, wegedoorn, wilde liguster, hondsroos, sleedoorn, gelderse roos, wilde lijsterbes, sprokehout en hulst bepalend in het landschap. Op natte plekken groeien ook grauwe wilg en zwarte els.

Beheer
Houtwallen en houtsingels
Houtwallen en houtsingels worden beheerd middels hakhout met overstaanders. Dit betekent dat bomen en struiken worden afgezet en de stobbe opnieuw kan uitlopen en daarnaast enkele bomen blijven overstaan als volwassen boom. Variatie is hierin erg belangrijk, dit wordt het best bereikt door jaarlijks een klein deel 10-15% af te zetten. Bij beheer is het van belang de verbinding van het element te behouden, maak geen gaten groter dan 25 meter.
Struweelhagen
Struweelhagen zijn hagen van enkele meters hoog die kunnen bloeien en bessen, noten en vruchten kunnen dragen. Hierdoor hebben zij een veel grotere biodiversiteitswaarde dan knip- of scheerheggen. Struweelhagen kunnen middels hakhoutbeheer worden onderhouden. Hierbij kan een kortere cyclus (3-5 jaar) worden aangehouden en wordt 33-50% afgezet. Ook kan ervoor worden gekozen een struweelhaag vrij uit te laten groeien of deze te vlechten.

Natuurlijke beeklopen

Beken hebben van nature een vrij verloop zonder stuwen en sluizen. Het water in de beken is zuurstofrijk en vaak relatief koel. Verder stroomt het water het gehele jaar en kent variatie in stroomsnelheid en substraat. Beken verleggen van nature hun loop afhankelijk van de eigenschappen van de beek en de omgeving. Het meanderen veroorzaakt erosie en sedimentatie. Ook ontstaan hierdoor dode beekarmen. Bomen op de oever vallen door erosie of met hulp van weer en wind in of over de beekloop. Al deze processen en eigenschappen dragen bij aan een natuurinclusieve beek met migrerende en stromingsminnende vissen, steenvliegen, oeverzwaluwen en moerassige delen.

Poelen

Het leven van vele soorten amfibieën, libellen en andere insecten begint in een poel. Daarom is het belangrijk dat er voldoende poelen met een goede waterkwaliteit en onderlinge verbinding in het landschap aanwezig zijn.

Inrichting
Poelen zijn vrij van vis en hebben zowel ondiepe als wat diepere delen. Poelen mogen in de nazomer droogvallen. Poelen liggen tenminste deels in de zon en bomen bevinden zich het liefst op 25 meter afstand om te voorkomen dat er teveel blad in de poel beland.

Beheer
Poelen worden geschoond. Om het leven in de poel zoveel mogelijk te behouden, wordt dit in de nazomer (september) uitgevoerd en blijft tenminste een derde van de poel onaangeroerd.

3. Natuurinclusieve erven

Door gebouwen en het erf in te richten en te beheren volgens de onderstaande punten, dragen ze bij aan het op peil houden van de biodiversiteit. Voor sommige soorten zijn erven zelfs erg belangrijk. Denk aan typische erfvogels zoals de kerkuil, steenuil, boerenzwaluw en huiszwaluw. Belangrijke zaken om in acht te nemen zijn:

1. Bouw en renoveer natuurinclusief door het aanbrengen of behouden van geschikte nestplaatsen en verblijfplaatsen voor vogels en vleermuizen.
2. Zorg voor een zo groot mogelijk oppervlak groen en gebruik geen middelen tegen ongewenste planten, insecten of andere dieren. Verlichting verstoort het ritme van veel insecten en verjaagd vleermuizen, beperk verlichting dan ook zoveel mogelijk.
3. Zorg ervoor dat tenminste een deel van het groen inheems is, dit trekt veel insecten aan en samen met planten vormen zij de basis van de voedselpiramide.
4. Realiseer een poel op een zonnige locatie en zorg dat deze vrij van vissen blijft.
5. Een natuurlijke vegetatie zoals een bloemenweide met inheemse bloemen als boterbloemen, margrieten, knoopkruid, sint-janskruid en duizendblad garandeert van april tot oktober volop insectenleven in de tuin. Zeker wanneer je niet alles in één keer maait maar bijvoorbeeld 50% in april, 25% in juli en 50% in september waarbij een deel jaarrond blijft overstaan.
6. Zorg ervoor dat inheemse bomen en struiken kunnen bloeien. Dit kan door niet alles te snoeien in één jaar. Door elk jaar een derde te snoeien blijven altijd bloemen en bessen beschikbaar voor insecten en vogels.
7. Zorg voor variatie: bomen, struiken, kruiden en indien mogelijk water hebben allemaal een belangrijke waarde voor het leven om ons heen.
8. Sommige soorten hebben wat extra hulp nodig. Zorg voor een hoop takken, bladeren of een composthoop om ook een plek te bieden aan deze soorten.
9. Voedsel voor mens en dier: bramen, frambozen, aardbeien, hazelnoten of enkele hoogstam appels, peren, kersen en/of pruimen zijn niet alleen lekker en gezond. Ze trekken ook nog
10. Verbind waardevolle elementen middels kruidenrijke stroken en/of een (struweel)haag